

AARDRIJKSKUNDIG
WOORDENBOEK

DER
NEDERLANDEN,

BIJENGEBRAGT

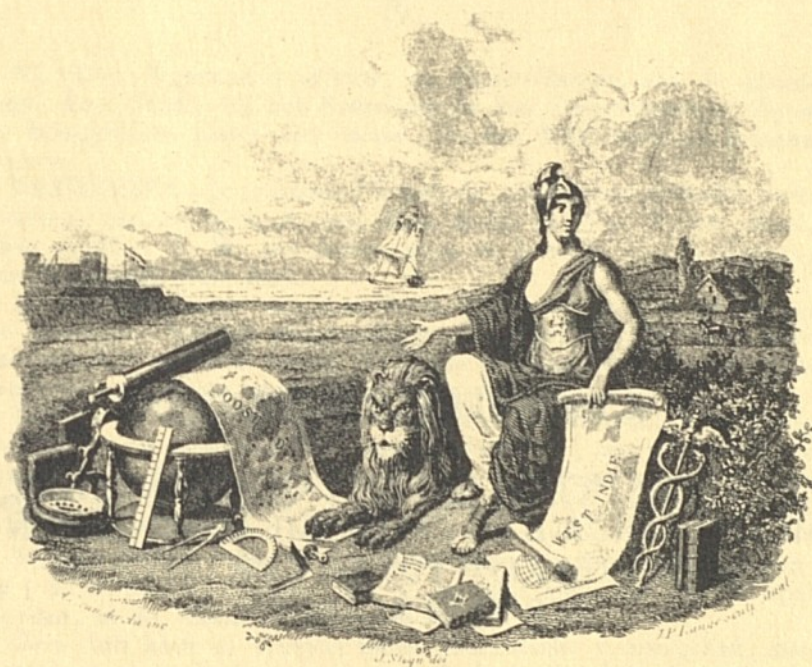
DOOR

A. J. van der Aa,

onder medewerking van eenige Vaderlandsche Geleerden.

ACHTSTE DEEL.

N. O.

T. Gorinchem, bij
JACOBS NOORDUYN

1846.

De dorpschool wordt gemiddeld door een getal van 50 leerlingen bezocht.

De burg Sjallemma versierde vroeger dit dorp, hebbende ten Zuiden van den rijweg, 10 min. ten Westen van de kerk gestaan, doch is in het begin dezer eeuw afgebroken. Aan die zelfde zijde staat een stander-korenmolen. Ten Zuidwesten is een meer, het Op-ender-meer geheeten. (Zie dat woord). De waarneming van de grietenij of van den regtstoel van Westerdeel-Langewold viel voorheen alle vijf jaren op dit dorp en dan aldaar tegen elkander in vier kluften, die te zamen negen en twintig heerden hadden. Wanneer er eene vaart, noordwaarts van OP-ENDE, naar het Trek-diep gegraven werd, dan zouden de uitgebreide veenen hier veel rijkdom en welvaart aan het dorp kunnen opleveren.

De eikenbosschen, om de kerk en sommige landerijen, worden, in de maand Mei, door den nachtegaal, zeer vervrolijkt. De wel onderhouden voetpaden, met wit zand bestrooid, zijn hier, ook in den winter, aangenaam te bewandelen.

OP-ENDER-MEER (HET), meer in het *Westerkwartier*, prov. *Groningen*, 3 min. Z. Z. W. van Op-ende.

Het beslaat eene oppervlakte van 3 bund., doch is thans bijna geheel droog, zoodat het nauwelijks den naam van meer nog verdient.

OPGA, gedeelte van *Hunsingo*, prov. *Groningen*. Zie *UBBEGA*.

OPHAM, geb. in *Westerwolde*, prov. *Groningen*, arr., kant. en 2 u. O. Z. O. van *Winschoten*, gem. *Bellingwolde*.

OPHAREN, d. in het graafs. *Valkenburg*, prov. *Limburg*. Zie *BORGHAREN*.

OPHEERDERBUREN ook *OLFENDERBUREN*, b., prov. *Friesland*, kw. *Westergoo*, griet. *Wonseradeel*. Zie *SCHARNEBUREN*.

OP-HEUSDEN, heerl. in de *Neder-Betuwe*, prov. *Gelderland*, distr. *Nijmegen*, arr. en kant. *Tiel*, gem. *Kesteren*; palende N. aan den Rijn, O. aan de heerl. *Randwijk*, Z. aan de *Linge*, W. aan de heerl. *Kesteren*.

Deze heerl. bevat het d. *Op-Heusden*, benevens eenige verstrooid liggende huizen. De inw. vinden meest hun bestaan in den landbouw.

De Herv., die er 1070 in getal zijn, onder welke 300 Ledematen, maken eene gem. uit, die tot de klass. van *Tiel*, ring van *Ingen*, behoort. De eerste, die in deze gemeente het leeraarambt heeft waargenomen, is geweest *HUBERTUS ELLERUS*, die in het jaar 1619 herwaarts kwam, en in het jaar 1638 overleed. — De R. K., die er gevonden worden, behooren tot de stat. van *Tiel*. — Men heeft in deze heerl. eene school.

Het d. *Op-Heusden*, ligt $5\frac{1}{2}$ u. N. W. van *Nijmegen* en 3 u. N. O. van *Tiel*, $\frac{3}{4}$ u. O. van *Kesteren*, gedeeltelijk nabij en gedeeltelijk aan den *Neder-Betuwsche- of Rijndijk*, $51^{\circ} 55' 20''$ N. B. $23^{\circ} 19' 32''$ O. L. 10 min. N. van den Rijn, waarvan het door de uiterwaard de *Maaswaard* gescheiden is, en waarover het ten noordwesten een pontveer heeft, het *Heusdensche-veer* genaamd. Het d. is vrij groot en zeer wel betimmerd.

In de kerk, was vóór de Reformatie eene vikarij, toegewijd aan den *H. JOHANNES*. Het is een oud gebouw met eenen spitsen toren, doch zonder orgel.

Men heeft hier een prachtig heerenhuis, de *Woerd* of ook wel het *Huis-te-Op-Heusden* geheeten.

Door de gevolgen van de dijkbreuken, die in Januarij 1809 onder *Loenen* en *Oosterhout* plaats hadden, liep het d. *Op-Heusden*

geheel onder. Gelukkig echter zijn er, door behulp van vele schuiten geene menschen of vee omgekomen, doch meer dan honderd huisgezinnen, die hun bestaan alhier in de boomkweekerijen vinden, werden grootendeels daarvan verstoken. Ook werden drie en dertig huizen en schuren geheel vernield en een en vijftig andere onbewoonbaar.

Bij den watervloed van Januarij 1820 had dit dorp niet minder te lijden, zijnde er toen zelfs veel vee in den vloed omgekomen.

OP-HEUSDEN (HUIS-TE-), adell. h. in de *Neder-Betuwe*, prov. *Gelderland*. Zie WOERD (DE).

OPHIR of OFIR, berg in *Oost-Indië*, op het *Sundasche* eil. *Sumatra*, aan de Westkust, lands. *Passaman*, bijkans onder de linie.

Het is de GOENONG-PASSAMAN der Maleijers, hoewel de Europeanen haar de OPHIR noemen.

Hij wordt voor den hoogsten berg van Sumatra gehouden. Volgens de waarnemingen van den Heer L. HORNER, in 1837 gedaan, is hij 2927 Ned. ell. of 9525 Rhijnl. v. hoog bevonden.

Tusschen de toppen van dezen berg zijn uitgestrekte vlakten en kloven, ver boven de zee verheven, de lucht is er zeer koel en de talrijke bevolking heeft den bodem van wildernissen en wouden gezuiverd, welke algemeen op Sumatra worden aangetroffen, en een voortdurend lommer verschaffen.

OPHOVEN, geh., voorheen tot het hert. *Gulick* behoord hebbende, thans prov. *Limburg*, arr. en 4 u. N. N. O. van *Maastricht*, kant., gem. en 10 min. Z. W. van *Sittard*, aan den straatweg van *Maastricht* naar *Nijmegen*; met 97 h. en 400 inw.

OPHOVEN, geh. in *Opper-Gelder*, in het graafs. *Horne*, prov. *Limburg*, distr., arr. en 2 u. N. W. van *Roermonde*, kant. en 3 u. O. ten N. van *Weert*, gem. en 20 min. O. van *Roggel*; met 61 h. en 320 inw.

OPHUIS, geh., prov. *Friesland*, kw. *Oostergoo*, griet. *Achtkarspelen*, arr. en 5 u. O. van *Leeuwarden*, kant. en $2\frac{1}{2}$ u. O. ten N. van *Bergum*, $1\frac{1}{2}$ u. Z. van *Augustinusga*, waartoe het behoort; met 11 h. en 50 inw.

OPHUISTRA, voorm. state, prov. *Friesland*, kw. *Oostergoo*, griet. *Dantumadeel*, arr. en $4\frac{1}{2}$ u. N. O. van *Leeuwarden*, kant. en 1 u. Z. ten O. van *Dockum*, nabij *Driezum*, waartoe zij behoorde.

OPKOMST-VAN-VREUGDENRIJK, pold. in de bar. van *Breda*, prov. *Noord-Brabant*. Zie KOKSHEUVELS (DE).

OPLOO, voorm. heerl. in het *Overambt-van-het-Land-van-Cuyk*, prov. *Noord-Brabant*, *Eerste* distr. arr. 's *Hertogenbosch*, kant. *Bozmeer*, gem. *Oploo-St-Anthonis-en-Ledeacker*; palende N. O. aan *St. Anthonis*, O. aan *Sambeek*, Z. aan *Maashees-en-Overloon*, W. aan *Gemert*.

Deze heerl. bevat het d. *Oploo*, met de b. *Blaauwenhoek* en *Heikant*, benevens eenige verstrooid liggende huizen, onder welke vroeger drie voornamste kastelen, genaamd de *Houtmolen*, het *Juffere* en de *Wyer*. Men telt er 74 h., bewoond door 88 huisgez., uitmakende eene bevolking van ruim 480 inw., die meest in den landbouw hun bestaan vinden. Ook heeft men er eenen water-korenmolen op de *Molenbeek*, die door het dorp stroomt.

De inw., die hier, op 7 na, allen R. K. zijn, onder welke 390 *Communikanten*, maken eene par. uit, welke tot het apost. vic. gen. van 's *Hertogenbosch*, dek. van *Cuyck*, behoort, en door eenen *Pastoor* en eenen *Kapellaan* bediend wordt.

AARDRIJKSKUNDIG
W O O R D E N B O E K

DER

N E D E R L A N D E N ,

BIJEENGEBRAGT

DOOR

A. J. van der Aa,

ONDER MEDEWERKING VAN EENIGE VADERLANDSCHE
GELEERDEN.

DERTIENDE DEEL.

—

A A N H A N G S E L.

—*~*~*—

TE GORINCHEM, BIJ
J. NOORDUYN EN ZOON.

—
1854.

* OPENDE. Reg. 5, staat: ter verkorting lees: ter onderscheiding

* OPHAM, verkeerde spelling van DEN HAM, geh. in het *Westerkwartier*, prov. *Groningen*. Zie HAM (DEN).

* OPHEUSDEN beslaat, volgens het kadaster, 747 bund. 5 v. r. 28 v. ell., telt 218 h., bewoond door 257 huisgez., uitmakende eene bevolking van 1510 inw., die zich ook op de boomkwekerij toeleggen en onder welke 1260 Herv. en 60 R. K., welke laatste parochiëren te *In-doorrik*. — De school wordt gemiddeld door 150 leerlingen bezocht.

OPHOVEN, geh., prov. *Limburg*, gem. en 12 min. van *Echt*; met 5 h. en 40 inw.

* OPHUISTRA stond 5 min. Z. van *Driezum*. Ter plaatse, waar zij gestaan heeft, ziet men thans 99 v. r. 50 v. ell. bouwland, behoorende aan de Hervormde pastorij te *Driezum*.

OPIJNEN, d., prov. *Gelderland*. Zie IJNEN (OP-). W. en A.

* OPLOO. De kerk, welke aan de R. K. behoort, is in 1854 gebouwd.

* OPLOO-ST.-ANTHONIS-EN-LEDEACKER. De par. telt 1250 Communikanten.

* OPMEDEN ligt gem. en 1½ u. Z. ten W. van *Delfzijl*, doch behoort kerkelijk tot *Meedhuizen*.

* OPMEER paalt N. aan *Hoogwoud-en-Aartswoud*. Men telt er 62 h., bewoond door 96 huisgez., uitmakende eene bevolking van 440 inw., onder welke 140 Herv. en 500 R. K. — De school wordt gemiddeld door 80 leerlingen bezocht. — Het wapen van OPMEER bestaat in eenen boom en ter wederzijden eenen leeuw.

* OPMEER (POLDER-VAN-) grenst N. aan *Hoogwoud*, O. aan *Abbekerk*, Z. aan *Zijbecarspel* en *Spanbroek*, W. aan het *Berkmeer*. — Deze pold. beslaat, volgens het kadaster, 559 bund., alles schotbaar land; telt 69 h., waaronder 46 boerderijen, en watert, door eenen molen en eene sluis, op de *Zuiderzee* uit. Het polderbestuur is te zamengesteld uit het gemeentebestuur.

OPOVEN, geh., prov. *Limburg*, gem. en 18 min. van *Linne*; met 5 h. en 40 inw.

OPPENHUIZEN, kadast. gem., prov. *Friesland*, kw. *Westergoo*, griet. *Wymbritseradeel*, arr. en kant. *Sneek*; bevattende de d. *Oppenhuisen*, *Uitwellingerga*, *Hommerts* en *Jutryp* en beslaande, volgens het kadaster, eene oppervlakte van 5096 bund. 91 v. r. 66 v. ell., waaronder 2703 bund. 65 v. r. 46 v. ell. belastbaar land.

* OPPERDOES moeten de regels 14—16: Er wonen — *St. Simonisten*. wegvallen.

OPPERDONK (HET), geh., prov. *Limburg*, gem. en 40 min. N. van *Grubbenvorst*; met 7 h. en ruim 60 inw.

OPPEREN, geh., prov. *Limburg*, gem. en 9 min. van *Oirsbeek*; met 55 h. en 290 inw.

OPSTAL, b., prov. *Noord-Brabant*, gem. *Aarle-Rixtel*, even ten N. W. van *Aarle*; met 8 h. en ruim 50 inw.

OPSTERLAND. Bl. 594. Er zijn in deze griet. slechts 12 dorpen, wordende *Luxwold* niet als d. beschouwd.

OPTWYZEL, d., prov. *Friesland*. Zie TWYZEL. W.

* OPWIERDA telt in de kom van het d. 59 h. en 220 inw. en met de daartoe behoorende geh. 55 h. en 500 inw., onder welke 290 Herv., met 40 Ledematen, 6 Doopsgez., welke laatste tot de gem. *'t Zandt-en-Leermens* behooren en 4 R. K., die te *Appingedam* parochiëren. — Reg. 5, staat: *Warven*. lees: *Hooge-Warven*. — Reg. 22 staat: *Tjugchem*, lees: *Tjugchem*, — De Herv. kerk, welke